

Sprememba sindikalne zakonodaje?

Klemen Kocjančič, foto: Matic Štojs, Srdjan Živulović/F.A. Bobo

Iz sindikalnih vrst je prišla pobuda, da bi bilo treba spremeniti zakon o reprezentativnosti sindikatov, ki je bil sprejet leta 1993, in sicer z določbo, da je treba reprezentativnost na določeno obdobje preveriti.

Pobudo je na spletnem portalu predlagam vladi.si podal Gvido Novak, predsednik Sindikata vojakov Slovenije (SVS), ki je v zadnjem času dosegel vrsto uspešnih tožb proti ministristvu oz. vladi v obrambo pravic članov sindikata.

Na dve leti Zdaj veljavni zakon določa (med drugim), da sindikat postane reprezentativen, ko obseg njegovih članov doseže

»najmanj 15 odstotkov delavcev posamezne panoge, dejavnosti, poklica, občine oziroma širše lokalne skupnosti« (druge zahteve so naštetje v 6. členu, ki je v celoti naveden v okviru).

Novak vladi predlaga, da se zakon spremeni tako, »da se uvede dveletno obnavljanje oz. potrjevanje reprezentativnosti sindikatov predvsem z vidika ustreznega števila članov, ki je pogoj, da država sindikatom podeli

reprezentativnost. Število članov bi bilo po predlogu treba dokazovati s potrdili o plačani članarini v mesecu pred ugotavljanjem oz. potrjevanjem reprezentativnosti sindikata«. Pri tem se naslanja na zakonodajo drugih držav, pri čemer je izpostavil hrvaški zakon, ki predpostavlja vnovično preverjanje reprezentativnosti sindikata v treh letih po njegovi ustanovitvi. Predlagatelj tako meni, da je sindikalno

zakonodajo treba urediti, ker se danes dogaja to, da imajo nekateri sindikati na podlagi podeljene reprezentativnosti pred mnogimi leti še vedno status reprezentativnosti do države oz. delodajalca, čeprav je iz njih že pred več leti izstopilo toliko članov, da sindikati ne izpolnjujejo več pogoja za reprezentativnost, vendar tega danes nihče ne ugotavlja, ker pravna podlaga za to ne obstaja. Posledično v uradnih

Sindikati v Sloveniji imajo velik vpliv prek *Ekonomsko-socialnega sveta* in *Državnega sveta RS*. Soodgovorni so za številne stranpati slovenske tranzicije.

postopkih nastopajo sindikati, ki imajo le peščico članov, in s tem ovirajo sindikate, ki zastopajo z zakonom predpisano število članov za status reprezentativnosti v poklicu ali dejavnosti.

Novak zato predlaga, da bi morale biti preverjanje reprezentativnosti čim prej, rok za

prvo preverjanje pa bi moral biti določen zakonsko in zelo kratek po sprejetju zakona o dopolnitvah zakona o reprezentativnosti sindikatov, ki bi lahko uredil oz. udejanjil predlagani predlog. Novak je še izpostavil, da ta čas na sindikalnem področju vlada kaos, ki ustreza predvsem sindikatom in vladi, saj je v veljavi zakon o reprezentativnosti sindikatov iz leta 1993 in od takrat nespremenjen. Pri tem je tudi prepričan, da predlagana sprememba ne bi posegla v pravice sindikatov: »Takšna ureditev ne posega v ustavno pravico do svobodnega delovanja sindikatov, ker ne posega v njihovo delovanje, saj le določa pogoje za dodeljevanje reprezentativnosti, ki sindikatu daje legitimnost in legalnost za pogajanja v imenu vseh zaposlenih delavcev v poklicu ali dejavnosti.«

Sindikati molčijo Za komentar o predlogu smo se obrnili tudi na največje sindikalne predstavnike v državi: Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije, Konfederacijo sindikatov Slovenije Pergam, Konfederacijo sindikatov 90 Slovenije, Neodvisnost – konfederacijo novih sindikatov Slovenije in Konfederacijo sindikatov javnega sektorja Slovenije, a nam nobeden od naštetih do zaključka redakcije ni poslal odgovora.

Zanimivo (in pomenljivo) je, da največji sindikati ne komentirajo predloga, ki prihaja iz sindikalnih vrst in se nanaša na

spremembo zakonodaje, ki določa njihovo delovanje.

Pogledi političnih strank Za mnenje o Novakovemu predlogu in potrebi po spreminjanju sindikalne zakonodaje smo se obrnili na politične stranke.

DeSUS meni, da je tudi na področju sindikalnega gibanja potrebna določena mera zaupanja in korektnosti. Zato menijo, da v tem trenutku ni treba periodično preverjati obsega članstva. Vsakr-

zakonodaje na tem področju. Zdajšnji sindikalni zakon bi novelirali v smislu, da bi postal podoban zakonom, ki urejajo svobodna združevanja državljanov in državljanov na drugih področjih. Zakon namreč med drugim ne določa, koliko delavcev je potrebnih, da se sindikat lahko ustanovi, ne določa organov sindikata, njihovih pristojnosti itd. Celo zakon o društvih, ki se običajno nanaša na veliko manjša združenja ljudi, z manjšim vplivom na

Posledično v uradnih postopkih nastopajo sindikati, ki imajo le peščico članov in s tem ovirajo sindikate, ki zastopajo z zakonom predpisano število članov za status reprezentativnosti v poklicu ali dejavnosti.

šno morebitno spreminjanje zakonodaje na tem področju pa bi bilo treba prej uskladiti tudi s sindikati, so izpostavili pri DeSUS.

V imenu SLS je odgovor podala poslanka Jasmina Opec. Po njenem mnenju bi bilo področje delovanja sindikatov treba ustrezno reformirati, saj se v javnosti pojavlja veliko polemik o tem, koliko članov dejansko štejejo sindikati, ni pa organa, ki bi število članov lahko preveril in imel možnost tudi periodično preverjati, ali posamezni sindikat še izpolnjuje pogoje, ki mu omogočajo reprezentativnost. Zato se jim zdi Novakov predlog zanimiv. Na njegovi osnovi bi bilo treba začeti razmišljati o spremembi

družbeno življenje, zahteva za društva veliko strožje pogoje za ustanovitev in samo delovanje. O zdajšnjem stanju na sindikalnem področju pa meni, da se sindikati, ki so bili ustanovljeni, da bi se potegovali za delavske pravice, za dobre delovne razmere, za zadovoljstvo delavcev na delovnem mestu, danes predvsem v javnem sektorju, borijo za vse drugo, le za dejansko dolgoročno korist svojih članov ne. Posledično meni, da slovenski delavci potrebujejo sindikalne voditelje, ki se bodo ukvarjali z vprašanji, kako skupaj z drugimi akterji omogočiti čim večjo zaposlenost, dobre delovne razmere, zdravje in varnost pri delu, zadovoljstvo delavcev itd. ▶

Sindikalist je predlagal, da bi se reprezentativnost sindikata preverjala na vsaki dve leti.

Preteklost je pokazala, da so delavci izgubili zaupanje v svoje sindikalne predstavnike (npr. v Gorenju), saj so le-ti preveč povezani z vladajočo elito.

► Omejitvi »sindikalni boj« samo na boj za višje (nespremenjene) plače ne glede na situacijo je videti bolj kot strategija kratkega daha. Če bo njen učinek še veliko manj zaposlenih, sesutje javnih financ, konec koncev tudi nezmožnost izplačila plač, potem gre to v veliko škodo sindikalnemu članstvu. Omejenost delovanja sindikalnih vodij je ponazorila z naslednjim primerom: »Nikoli nismo slišali, da bi sindikat javnega sektorja npr. protestiral nad povečanjem nasilja učencev nad učitelji in na tem področju zahteval takojšnje in nujne ukrepe.« Vseeno je prepričana, da je sindikalno delovanje nujna in obvezna sestavina naše družbe, »vendar mora biti usmerjeno v dolgoročno korist članstva in ne v pridobivanje kratkoročnih dodatkov ter nasprotovanju spremembam, s

katerimi smo hočeš nočeš soočeni kot malo odprto gospodarstvo, delujoče v vse bolj globaliziranem svetu.« Poslanka SLS še meni, da imajo sindikati v zdajšnjem slovenskem političnem sistemu veliko moč: »Čeprav smo v časih, ko so še kako pomembne hitre politične odločitve, se zdi, da so praktično vse ključne odločitve odvisne od dobre volje nekaterih sindikalnih vodij, ki na podlagi zatrjevanje množičnosti svojih organizacij vse prevečkrat uporabljajo demokratične institute (referendum), s katerimi uveljavljajo svojo voljo, čeprav niti ni nujno, da gre za voljo članstva, kaj šele voljo ljudstva. Vse prevečkrat so njihove zahteve ozko usmerjene, s kratkoročnimi cilji, brez misli na to, kaj bodo njihove aktivnosti prinesle prihodnjim rodovom.« Sindikati, ki imajo svoj sedež v Državnem svetu RS in v Ekonomsko-socialnem svetu, bi morali na demokratičen način uveljavljati svoje interese, ne pa jih izsiljevati na ulicah. Zato se ji zdi tudi primerno, da bi se naši sindikalisti zgledovali po svojih stanovskih kolegh iz tujine, kjer sindikati aktivno sodelujejo pri reformah in skupaj z oblastjo dosegajo boljše pogoje in življenjski standard za svoje člane.

Poslanska skupina Socialnih demokratov pa meni, da so pobude za spremembe zakona o reprezentativnosti sindikatov smiselne takrat, ko večji del sindikatov za zna težave na določenem področju, v tem primeru v potrjevanju reprezentativnosti sindikatov, saj se lahko v nasprotnem primeru kaj hitro zgodi, da gre namerna po

Šesti člen Zakona o reprezentativnosti sindikatov in predlagani dodatni 6.a člen

6. člen

Reprezentativni so tisti sindikati, ki:

- so demokratični in uresničujejo svobodo včlanjevanja v sindikate, njihovega delovanja in uresničevanja članskih pravic in obveznosti,
- neprekinjeno delujejo najmanj zadnjih šest mesecev,
- so neodvisni od državnih organov in delodajalcev,
- se financirajo pretežno iz članarine in drugih lastnih virov,
- imajo določeno število članov v skladu z določili tega zakona. Število članov iz zadnje alineje prejšnjega odstavka dokazuje sindikat na podlagi podpisanih pristopnih izjav svojih članov.

6.a člen

(potrjevanje in potek reprezentativnosti)

Podeljena reprezentativnost po tem zakonu se na dve leti potrdi s preverjanjem izpolnjevanja pogojev za reprezentativnost, ki jih določa ta zakon. Potrjevanje reprezentativnosti izvaja organ, ki je nazadnje odločil o reprezentativnosti in je za to pristojen. Reprezentativnost sindikata poteče v dveh letih po podelitvi ali potrjevanju. Vlogo za potrjevanje reprezentativnosti na pristojen organ poda sindikat najmanj tri mesece pred potekom reprezentativnosti.

Število članov sindikata se pri šteju za podelitev reprezentativnosti poleg štetja podpisanih pristopnih izjav članov iz 6. člena preverja tudi z ustreznimi potrdili o plačani članarini v mesecu pred preverjanjem. Potrdila o plačani članarini organ pridobi sam od delodajalca oziroma mu jih na njegovo zahtevo v roku 15 dni predloži sindikat, še posebej za članarino, ki je za sindikat ne odvajajo delodajalci. Za preverjanje pri delodajalcu sindikat navede v vlogi vse delodajalce, pri katerih ima zaposlene svoje člane in zanj odvajajo članarino sindikatu.

V vlogi za podelitev ali potrjevanje reprezentativnosti sindikat opozori organ, da ima tudi člane, ki članarino plačujejo sami brez vednosti delodajalca oziroma je ne plačujejo z odtegotvanjem od plače: če organ v vlogi o tem ni opozorjen, se ti člani ne štejejo.

Če sindikat ne izpolnjuje pogojev za reprezentativnost, se mu ta ne dodeli ali mu poteče. Določila tega člena se smiselno uporabljajo za zveze, konfederacije in sindikalne centrale.

spremembi v smer, ki bi določeni sindikat postavila v boljši položaj nasproti drugemu. Pri Novakovi pobudi so opozorili tudi »na vidik objavljaja osebnih podatkov o članih sindikatov, kar je vprašljivo z vidika varstva osebnih podatkov«. Podobno kot stranka DeSUS so tudi Socialni demokrati prepričani, da bi morali sindikati sami predlagati spremembe: »Glede na to, da je politika v nekem delu pogajalec s sindikati, pa je vprašljivo tudi, ali bi bilo prav, da politične stranke brez pogovora s čim širim naborom zainteresiranih sindikatov same predlagajo rešitve, ki se nanašajo na delovanje sindikatov. Tako je treba najti način, da rešitve ne bi

imale priokusa politiziranosti ali bi vsebovale predloge, ki bi določeni sindikat postavile v privilegiran položaj.«

(Ne)reprezentativni sindikati

Zakaj sindikati nočejo komentirati predloga? Morebiti bi se izkazalo, da nekateri ne izpolnjujejo več zakonsko določenih pogojev za reprezentativnost. Stanje je mogoče še bolj kritično tam, kjer isto področje predstavlja več sindikatov.

Uspešni sindikati, ki dobro zastopajo svoje člane, se ne bi smeli bati tega predloga, saj zlahka privabijo (nove) člane. Skrbi pa lahko tiste, ki jim zaradi (ne)dejavnosti članstvo upada. ■

Slava Klavornik
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com